

щоб викликати духів Адама і Барбари, він переходить на нижній регістр, проте з наростанням гучності його голос поступово підвищується до верхнього регістру.

Лідія Дітц у виконанні Вайнони Райдер виступає типовим підлітком-готовом, зневіреним у сучасному суспільстві, байдужим до побутових проблем та зануреним у внутрішній світ і тягою до всього нестандартного та містичного, тому і мовна складова цього образу відповідає його основній характеристиці. Зважаючи на те, що Лідію важко налякати чи розчулити, то і її мова достатньо одноманітна, монотонна, глухувата, повільна, відсторонена з тьмяним звуком за рахунок переважання середнього регістру на м'якій голосовій атаці, тому й виправдане обмеження у використанні мовно-виражальних засобів. Проте в діалогах з Адамом, Барбарою і Бітлджусом Лідія проявляє більше емоцій, що впливає і на більшу варіативність у мовному вираженні персонажу. Таким чином Т. Бертон акцентує увагу на філософії готичного мистецтва як провідника до креативного й оригінального способу мислення та самовираження особистості.

Отже, можна зробити висновок, що мовна характеристика персонажів у фільмі «Бітлджус» Т. Бертон, зважаючи на оригінальну «темну» візуальну естетику режисера, слугує яскравим доповненням його світів і сприяє цілісному розумінню персонажів, які не відповідають, а протидіють буденності й усталеним канонам класичних мистецьких форм і жанрів.

С. Февральова

СПЕЦИФІКА РОБОТИ АКТОРА НАД ПЛАСТИЧНИМ МАЛЮНКОМ МАЙБУТНЬОЇ РОЛІ

S. Fievrlova

SPECIFICITY OF ACTOR'S WORK ON A PLASTIC DRAWING OF A FUTURE ROLE

В роботі актора пластичний малюнок є невіддільною складовою образу, що ним створюється. Тому пластика актора — це не просто допоміжний засіб виразності, а й основний інструмент для створення цілісного образу. Саме пластика актора здатна передати психологічний стан втіленого персонажа, від розкриття його соціального статусу і до визначення для глядача внутрішніх конфліктів, та навіть підсилити підтекст реплік.

Розглянувши більш уважно специфіку роботи актора над його тілесною виразністю, можна констатувати, що цей процес розпочинається ще на етапі аналізу драматургічного матеріалу. Тобто актор має ретельно дослідити природу рухів свого персонажу, окреслити його поставу, зрозуміти внутрішній темпоритм та характерні жести, окреслити ті риси, що відображають і підсилюють для сприйняття глядачем внутрішній світ героя.

Важливо зважати, що пластичний малюнок залежить і від жанру, і від стилістики вистави. Наприклад, у драматичному театрі пластика слугує вираженню психологічного реалізму, тоді як у фізичному чи постдраматичному театрі рух може бути представлений на розгляд глядацької аудиторії як самодостатній елемент виразності. Проте у стилізованих формах перформативного мистецтва, таких як бароковий чи експресіоністичний театр, пластичний малюнок актора може бути більш умовним і символічним.

Певною мірою психофізична свобода актора є ключем до його органічності руху. Акторська пластика повинна бути вільною як від затисків, так і від технічної скутості. Для цього актор може застосовувати різноманітні методи тренування свого тіла, як інструменту. Це можуть бути різноманітні форми тренажів, з елементами біомеханіки, контактної імпровізації та інших практик, що допомагають акторам у розробці цих навичок та дають можливість вивільнити природний рух. Звісно, пластичний малюнок ролі не існує у вакуумі. Тому актор враховує не лише власну тілесну виразність, а й партнерську взаємодію, звертає увагу на ритм кожної мізансцени, розуміє специфіку існування в сценографічному просторі та враховує закладені світлові акценти, оскільки це все формує загальний візуальний образ вистави. Робота над пластикою не обмежується механічним відтворенням заданих рухів, а доповнюється всіма складовими постановочної трактовки. Важливо уникати формалізму, тому що навіть найточніший пластичний малюнок легко втрачає свою силу, якщо не буде підкріплений внутрішнім переживанням актора. Ідеальним можна вважати баланс між усвідомленою технікою та природною чуттєвістю актора в кожному своєму русі помножений на аналіз просторових характеристик мізансцени.

Еволюція пластичного малюнка актора відбувається в процесі репетицій на сценічному майданчику (у так званій «вигородці», чи вже в реальних декораціях, чи навіть у просторі тренувальної зали). На початкових етапах пластика може бути лише схематичною, але поступово нарощується, у міру роботи над роллю збагачується, уточнюється та адаптується відповідно до розвитку сценічного життя персонажа.

У сучасному театрі підкреслюється важливість залишати простір для певної імпровізації, адже від цього залежить органічність руху, що, у свою чергу, народжується саме в моменті, і через безпосередню взаємодію актора з партнером, а також зі сценічним простором та навіть глядацькою аудиторією. У багатьох сучасних виставах ми бачимо тенденцію до того, що пластична режисура сама по собі стає так само важливою, як і драматургія. Тобто хореограф чи режисер з пластики допомагають акторові знайти унікальний спосіб вираження персонажа саме через тіло. Актор, за думкою постановників, поступово через пластичність створює індивідуальну систему рухів свого персонажа, знаходить засоби, що відрізняють його від інших за пластикою, та робить узагальнюючи пластичний малюнок ролі образ переконливим і правдивим для глядача. В таких виставах кожен герой має власну індивідуальну тілесну мову, від характерної ходи до мікрожестів.

Робота над пластичним малюнком ролі — це не просто набір певних рухів, а справжня комплексна система, що відображає внутрішній світ персонажа, його психологічний стан та взаємодію з навколишнім середовищем. Ця робота вважається складним і багатокомпонентним процесом. Від актора це вимагає певної якісної фізичної підготовки, глибокого аналізу персонажа та сценічного простору, взаємодії з партнерами й постійної відкритості до творчого пошуку. Тіло актора — це його інструмент, тому і включає в себе тренування гнучкості, координації, витривалості, а також володіння різними техніками руху. Актор повинен вміти контролювати кожну м'язу свого тіла, щоб передати найтонші нюанси емоцій та переживань персонажа.

Пластичний малюнок не виникає з нічого. Він є відображенням внутрішнього світу персонажу й актор повинен ретельно проаналізувати запропоновану постановником концепцію для цікавої глядачу вибудови свого існування на сцені. Актор повинен вміти синхронізувати свої рухи з рухами партнерів, створюючи єдиний пластичний ансамбль.

Серед найбільш характерних рис побудови пластичного малюнку ролі можна назвати те, що актор повинен бути повністю відкритим до експериментів, імпровізації та творчого пошуку навіть у класичних за режисерською формою виставах, і передусім для того, щоб знайти найбільш точний та виразний пластичний малюнок. Це допоможе підсилити свого персонажа й залучити нові можливості для розкриття характерності та трактовки персонажа. Однак це має бути зроблено актором не відокремлено, а зважаючи на ансамблевість вистави. Тому що неправильно прочитаний глядачем через пластичну партитуру ролі герой не зможе донести загальну ідею постановки.

Підсумовуючи, зауважимо, що робота над пластичним малюнком ролі — це складний та багатогранний процес, що вимагає від актора високого рівня майстерності, творчої віддачі та постійного самовдосконалення. Це мистецтво, що дозволяє актору передати найтонші нюанси людської душі та створити незабутні сценічні образи. Творчий пошук дозволяє актору знайти унікальний і неповторний пластичний малюнок ролі, але він має бути чітко виражений та сконцентрований на покращення загальної мети.

Пластика є потужним інструментом для передання емоцій, переживань та думок персонажа, які не завжди можна виразити словами, і тому тіло актора стає своєрідним «дзеркалом» виявлення сутності персонажа, відображаючи його змістовне наповнення та внутрішній світ. Безумовно, у сучасному театральному процесі пластичний малюнок, створений універсальним у своїх компетенціях актором, може мати й самостійну естетичну цінність, збагачуючи та роблячи виставу більш видовищною і привабливою. Однак варто зважати, що через рухи та жести актор може передати приховані сенси, навіть певні натяки та алегорії, що містяться в тексті п'єси, додати виставі глибини та багатошаровості, але при неточній і частковій передачі пластичного малюнку роль може бути знівельована в очах глядача. Тому варто зосередитись на якісному підготовчому процесі як теоретичних, так і практичних моментів при створенні пластичного малюнку майбутньої ролі.

О. Гордєєва

ПРО ДЕЯКІ ЗАВДАННЯ ВОКАЛЬНОГО ТА МОВНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТЬОГО АКТОРА ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ

O. Gordeyeva

ON SOME TASKS OF VOCAL AND LANGUAGE EDUCATION OF A FUTURE ACTOR OF DRAMATIC THEATER

Сучасний драматичний театр висуває підвищені вимоги до системи музично-вокальної підготовки драматичного актора. Театральна практика показує, що митцю стають підвладні мюзикл, музична комедія, рок-опера та інші музично-театральні жанри, де велику роль відіграють вокальні та мовні засоби виразності.